EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 16.7.2021
COM(2021) 388 final

2021/0208 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Euroopan unionin liittymisestä yleissopimukseen ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa

{SEC(2021) 279 final} - {SWD(2021) 192 final} - {SWD(2021) 193 final}

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Tällä hetkellä EU:n kansalaisilla ja yrityksillä, jotka hakevat EU:ssa annetun tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa EU:n ulkopuolisessa maassa, on vastassaan hajanainen oikeudellinen toimintaympäristö, koska kattava kansainvälinen kehys ulkomaisten tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa varten siviili- ja kauppaoikeuden alalla puuttuu. Tämä tarkoittaa sitä, että kantajina olevien velkojien on osattava ottaa huomioon ulkomaisten tuomioiden hyväksymistä koskeva EU:n ulkopuolisten maiden kansallinen lainsäädäntö sekä voimassa olevat alueelliset sekä kahden- ja monenväliset sopimukset. Jotta tuomion saisi pantua täytäntöön, kansainvälisten riita-asioiden osapuolten on siis investoitava resursseja ja aikaa ja usein käytettävä ulkopuolista asiantuntemusta toimivan oikeudenkäyntistrategian valmistelemiseksi. Tämä monimutkaisuus sekä siihen liittyvät kustannukset ja oikeudellinen epävarmuus ovat ehkäiseviä tekijöitä, jotka saattavat saada yritykset ja kansalaiset joko välttämään oikeudenkäyntiä ja hakeutumaan muunlaiseen riitojenratkaisuun, luopumaan vaatimuksistaan tai päättämään olla ylipäätään osallistumatta kansainvälisiin toimiin. Tämä puolestaan voi vaikuttaa kielteisesti EU:n yritysten ja kansalaisten halukkuuteen osallistua kansainväliseen kauppaan ja investointitoimintaan. Lisäksi koska EU:n tuomioiden täytäntöönpano EU:n ulkopuolisissa maissa on epävarmaa, tämä heikentää EU:n yritysten ja kansalaisten oikeussuojan saatavuutta.

Kansainvälisten kauppa- ja investointivirtojen kasvu lisää näitä EU:n yritysten ja kansalaisten oikeudellisia riskejä, mutta tilannetta voidaan korjata ennakoitavalla järjestelmällä siviili- tai kauppaoikeudellisten tuomioiden rajaylittävää tunnustamista ja täytäntöönpanoa varten. Viime aikoihin saakka siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen ulkomaisten tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa ei kuitenkaan ole säännelty kattavasti kansainvälisellä tasolla, vaikka olemassa on joitakin soveltamisalaltaan rajattuja kahden- tai monenvälisiä sopimuksia. Tilanne muuttui, kun heinäkuussa 2019 hyväksyttiin **yleissopimus ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa**[1], jäljempänä ’tuomioita koskeva yleissopimus’.

Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin puitteissa hyväksytyllä tuomioita koskevalla yleissopimuksella voidaan parantaa ulkomaisten tuomioiden liikkuvuutta. Yleissopimuksessa pyritään edistämään oikeussuojan tosiasiallista saatavuutta kaikille ja helpottamaan sääntöihin perustuvaa monenvälistä kauppaa ja sääntöihin perustuvia investointeja sekä liikkuvuutta oikeudellisen yhteistyön avulla.[2]

EU on aina tukenut monenvälisen järjestelmän luomista tuomioiden tunnustamiseksi ja täytäntöönpanemiseksi siviili- ja kauppaoikeuden alalla ja osallistunut siten aktiivisesti yleissopimuksen neuvotteluprosessiin aikomuksenaan mahdollisesti liittyä tähän tulevaan kansainväliseen järjestelmään. Neuvoston Euroopan komissiolle toukokuussa 2016 antaman valtuutuksen[3] perusteella komissio edusti unionin etuja Haagin konferenssin neuvotteluprosessissa.

---

1 2. heinäkuuta 2019 hyväksytty yleissopimus ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa.

2 Tuomioita koskevan yleissopimuksen johdanto-osa.

3 Ks. *neuvoston 26. ja 27. toukokuuta 2016 pidetyn 3470. istunnon (kilpailukyky) asiakirja 9357/16* ja *ehdotus neuvoston päätökseksi (N:o 8814/16) luvan antamisesta neuvottelujen aloittamiseen tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla koskevasta*

Tuomioita koskevasta yleissopimuksesta käydyt neuvottelut saatiin onnistuneesti päätökseen heinäkuussa 2019, ja yleissopimus on tällä hetkellä avoinna allekirjoittamista, ratifiointia tai liittymistä varten. Mikäli Euroopan unioni liittyy tuomioita koskevaan yleissopimukseen komission ehdotuksen mukaisesti, yleissopimusta sovellettaisiin EU:n jäsenvaltioissa sekä muissa yleissopimuksen sopimusvaltioissa annettujen tuomioiden tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon.

Tämä ehdotus on Euroopan komission poliittisissa suuntaviivoissa (2019–2024) esitettyjen komission tavoitteiden[4] ja erityisesti painopisteen ”Uutta vauhtia eurooppalaiselle demokratialle”[5] mukainen. Se vastaa unionin sitoutumista monenvälisyyteen kansainvälisissä suhteissa, ja se todennäköisesti kannustaa muita maita ja EU:n kauppakumppaneita liittymään tuomioita koskevaan yleissopimukseen. EU:n liittyminen monenväliseen yleissopimukseen siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta vastaisi myös unionin politiikkaa, jolla pyritään lisäämään kansainvälisen kaupan ja ulkomaisten investointien kasvua sekä kansalaisten liikkuvuutta maailmalla.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

EU:lla on pitkälle kehitetty siviili- ja kauppaoikeuden alalla annettujen tuomioiden vastavuoroista tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva järjestelmä[6], joka otettiin käyttöön sisämarkkinoiden välttämättömänä täydennyksenä. Bryssel I a -asetusta[7] ei kuitenkaan sovelleta EU:n ulkopuolisissa maissa annettujen tuomioiden tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon.

Kansainvälisellä tasolla EU on tehnyt ETA-valtioiden ja Sveitsin kanssa kansainvälisen yleissopimuksen (vuoden 2007 Luganon yleissopimus[8]). Lisäksi ensimmäinen yritys luoda tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva monenvälinen kehys johti vuonna 2005 yleissopimuksen[9] tekemiseen oikeuspaikkasopimuksista. Sillä varmistetaan tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano tapauksissa, joissa osapuolet ovat sopineet tuomioistuimesta, jolla on yksinomainen toimivalta käsitellä riita-asia. Unioni ratifioi tämän yleissopimuksen vuonna 2015, joten se on nyt osa unionin säännöstöä.

Oikeuspaikkasopimuksista vuonna 2005 tehdyn yleissopimuksen soveltamisala on rajattu, eikä tuomioiden liikkuvuudelle ole olemassa sitä laajempia maailmanlaajuisia monenvälisiä puitteita.

Tuomioita koskeva yleissopimus täydentäisi siten unionin nykyistä oikeudellista kehystä ja varmistaisi ulkomaisten tuomioiden liikkuvuuden EU:n ja ETA-valtioiden sekä Sveitsin välillä sovellettavaa järjestelmää laajemmin.

---

yleissopimuksesta (tuomioita koskeva yleissopimus) kansainvälistä yksityisoikeutta käsittelevän Haagin konferenssin puitteissa.

4 https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_fi.pdf.

5 Samalla se tukee painopisteiden ”*Vahvempi Eurooppa maailmannäyttämöllä*” ja ”*Ihmisten hyväksi toimiva talous*” tavoitteita.

6 Ks. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1215/2012, annettu 12 päivänä joulukuuta 2012, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla (uudelleenlaadittu), EUVL L 351, 20.12.2012, s. 1 (Bryssel I a -asetus).

7 Ks. edellinen alaviite.

8 Yleissopimus tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla (EUVL L 339, 21.12.2007, s. 3–41).

9 Oikeuspaikkasopimuksista 30. kesäkuuta 2005 tehty yleissopimus.

Yleissopimus ei ilman selitystä muuttaisi EU:n omaa säännöstöä, koska näitä kahta välinettä sovelletaan eri yhteyksissä.[10] Tämä johtuu siitä, että Bryssel I a -asetusta sovelletaan EU:n sisäisten tuomioiden tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon, kun taas yleissopimusta sovellettaisiin EU:n ulkopuolisista maista peräisin oleviin tuomioihin. Selitys on kuitenkin tarpeen sen varmistamiseksi, että yleissopimukseen liittyminen ei vaikuta Bryssel I a -asetuksen toimintapoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen. Tarkemmin sanottuna kaupallisia vuokrasopimuksia koskevissa asioissa Bryssel I a -asetuksessa annetaan yksinomainen toimivalta sen jäsenvaltion tuomioistuimille, jossa kiinteä omaisuus sijaitsee. Tuomioita koskevaan yleissopimukseen ei sisälly tällaisia sääntöjä kaupallisia vuokrasopimuksia koskevasta yksinomaisesta toimivallasta. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden olisi yleissopimuksen mukaan tunnustettava ja pantava täytäntöön kolmansien maiden tuomiot, jotka koskevat niiden alueella sijaitsevan kiinteän omaisuuden kaupallisia vuokrasopimuksia. Tämä olisi vastoin Bryssel I a -asetuksen toimintapoliittista tavoitetta antaa yksinomainen toimivalta EU:n tuomioistuimille EU:ssa sijaitsevia kiinteistöjä koskevissa riita-asioissa.

Sen vuoksi yleissopimukseen liittymisen yhteydessä olisi annettava kohdennettu selitys, jossa suljetaan pois EU:ssa sijaitsevan kiinteän omaisuuden kaupallisia vuokrasopimuksia koskevien tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano. Tällä rajatulla selityksellä taataan yleissopimuksen johdonmukaisuus EU:n säännöstön kanssa estämättä kuitenkaan kaikkien tämän ehdotuksen toimintapoliittisten tavoitteiden täysimääräistä saavuttamista.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Tuomioita koskeva yleissopimus on tulosta asteittaisesta prosessista, jolla helpotetaan tuomioiden liikkuvuutta maailmassa. Lähtökohtana on oikeuspaikkasopimuksista vuonna 2005 tehty yleissopimus, jonka tarkoituksena on laajentaa sellaisten tuomioiden soveltamisalaa, jotka voivat liikkua valtioiden välillä. Haagin konferenssin puitteissa hyväksytyillä yleissopimuksilla pyritään helpottamaan tuomioiden liikkuvuutta puuttumatta tietyillä aloilla, kuten merenkulku- ja liikennealoilla, mahdollisesti olemassa oleviin erityissopimuksiin tai voimassa oleviin kahdenvälisiin yleissopimuksiin.

Oikeusvarmuuden lisääntymisen sekä kansainvälisten oikeudenkäyntien kustannusten ja keston lyhenemisen ansiosta tuomioita koskevalla yleissopimuksella voidaan kannustaa EU:n yrityksiä ja kansalaisia osallistumaan kansainvälisiin kauppasuhteisiin ja siten lisätä rajatylittävää kauppaa ja investointeja.

Lisäksi liittyminen tuomioita koskevaan yleissopimukseen on linjassa sen kanssa, että unioni on sitoutunut monenvälisyyteen ja sääntöihin perustuvaan maailmanjärjestykseen.

[10] Ks. Tuomioita koskevan yleissopimuksen 23 artiklan 4 kohta. On huomattava, että tuomioita koskeva yleissopimus ei vaikuta myöskään Luganon yleissopimuksen tai oikeuspaikkasopimuksista vuonna 2005 tehdyn yleissopimuksen soveltamiseen, koska aiemmilla sopimuksilla on etusija 23 artiklan 2 kohdan nojalla.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

• Oikeusperusta

Unionin toimivalta säännellä ulkomaisten tuomioiden tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon siviili- ja kauppaoikeuden alalla liittyviä asioita perustuu SEUT-sopimuksen 81 artiklan 2 kohdan a alakohtaan.

SEUT-sopimuksen 3 artiklan 2 kohdan mukaan unionilla on yksinomainen toimivalta tehdä kansainvälinen sopimus siltä osin kuin se voi vaikuttaa EU:n yhteisiin sääntöihin tai muuttaa niiden ulottuvuutta. Bryssel I -asetuksen myötä unionilla on tällainen yksinomainen ulkoinen toimivalta säännellä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen kolmansien maiden tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa.[11]

Tuomioita koskeva yleissopimus ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kuuluu näin ollen unionin yksinomaiseen ulkoiseen toimivaltaan. Unioni voi liittyä siihen SEUT-sopimuksen 81 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja 218 artiklan 6 kohdan a alakohdan nojalla.

• Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)

Ei sovelleta

• Suhteellisuusperiaate

Tämän ehdotuksen tavoitteena on parantaa EU:n osapuolten oikeussuojan saatavuutta helpottamalla EU:n tuomioistuinten antamien tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa siellä, missä velallisella on omaisuutta, lisätä kansainvälisiin toimiin osallistuvien yritysten ja kansalaisten oikeusvarmuutta sekä vähentää rajatylittävien oikeudenkäyntien kustannuksia ja kestoa. Sillä pyritään sallimaan kolmansissa maissa annettujen tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano EU:ssa kuitenkin ainoastaan sillä edellytyksellä, että EU:n lainsäädännön perusperiaatteita noudatetaan eikä se vaikuta EU:n sisäiseen säännöstöön.

Nämä tavoitteet voidaan saavuttaa vain osallistumalla valtioiden välistä tuomioiden vastavuoroista tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaan järjestelmään, kuten tuomioita koskevassa yleissopimuksessa käyttöön otettuun järjestelmään. Jäsenvaltioilla ei ole enää mahdollisuutta neuvotella monen- tai kahdenvälisiä sopimuksia tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta, koska ulkoinen toimivalta asioissa, jotka koskevat tuomioistuinten kansainvälistä toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa siviili- ja kauppaoikeuden alalla, kuuluu yksinomaan Euroopan unionille.

Yksipuolisilla toimilla EU:n tasolla ei saavutettaisi edellä esitettyjä tavoitteita, koska ne eivät helpottaisi EU:n tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa EU:n ulkopuolisissa maissa.

Liittyminen olemassa olevaan monenväliseen kehykseen, josta käytäviä neuvotteluja EU on edistänyt, olisi tehokkaampaa kuin kahdenvälisten neuvottelujen aloittaminen EU:n ulkopuolisten maiden kanssa. Riippuen siitä, kuinka moni valtio liittyy yleissopimukseen,

[11] Euroopan unionin tuomioistuin on vahvistanut tämän Luganon yleissopimuksesta antamassaan lausunnossa, jossa se katsoi, että Euroopan yhteisön yksinomainen ulkoinen toimivalta koskee muun muassa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen kolmansien maiden tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa. Ks. lausunto 1/03, ECLI:EU:C:2006:81.

sopimuksella varmistettaisiin yhteinen oikeudellinen kehys suhtautumiselle kolmansien maiden tuomioihin riippumatta siitä, mistä ne ovat peräisin. Se takaisi myös yhden yhteisen oikeudellisen kehyksen EU:n yrityksille ja kansalaisille, jotka hakevat EU:n ulkopuolisten maiden tuomioistuinten antamien tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa.[12]

- **Toimintatavan valinta**

Ei sovelleta

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Jälkiarvioinnit/toimivuustarkastukset**

Ei sovelleta

- **Sidosryhmien kuuleminen**

Arvioidessaan tuomioita koskevaan yleissopimukseen liittyviä eri toimintavaihtoehtoja komissio pyysi sidosryhmien mielipiteitä järjestämällä avoimen julkisen kuulemisen ja työpajan[13] jäsenvaltioiden kanssa. Lisäksi ulkopuolinen toimeksisaaja teki selvityksen ja toteutti myös useita kuulemistoimia, kuten verkkokyselyn, sidosryhmien kohdennettuja haastatteluja sekä lomakekyselyn jäsenvaltioiden viranomaisille.

Kuulemisessa kävi ilmi, että sekä jäsenvaltiot että valtaosa sidosryhmistä (esimerkiksi oikeusalan ammattilaiset, yritykset, lakimiesten ja haastemiesten ammattijärjestöt, tutkijat) kannattivat liittymistä tuomioita koskevaan yleissopimukseen. Selitysmahdollisuuden[14] osalta jäsenvaltiot vastustivat yleissopimuksen 19 artiklaan perustuvan selityksen antamista eikä niillä ollut selkeää kantaa 18 artiklan mukaisiin selityksiin. Vain muutamat sidosryhmät kannattivat 19 artiklan mukaisen selityksen antamista liittymisen yhteydessä, mutta 18 artiklan mukaisten selitysten suhteen ei havaittu selkeää linjaa.

Näistä kuulemisista saatiin erittäin tärkeää tietoa komission muodostaessa näkemystä parhaasta lähestymistavasta tähän ehdotukseen. Tämän tuloksena komissio päätti ehdottaa, että EU antaa tuomioita koskevaan yleissopimukseen liittyessään rajatun ja kohdennetun selityksen, jolla suljetaan pois sellaisten kolmansien maiden tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano EU:n tuomioistuimissa, jotka koskevat EU:ssa sijaitsevan kiinteän omaisuuden kaupallisia vuokrasopimuksia.

---

12 Ks. myös tähän ehdotukseen liitetyn vaikutustenarviointiraportin 3 ja 4 kohta.

13 Työpajassa jäsenvaltiot esittivät alustavat näkemyksensä odotettaessa kaikkien toimintavaihtoehtojen vaikutusten tarkempaa analyysia.

14 Selitys perustuu joko yleissopimuksen 18 artiklaan (erityisten oikeudenalojen poissulkeminen) ja/tai 19 artiklaan (valtioita siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa koskevien tuomioiden poissulkeminen).

- **Asiantuntijatiedon keruu ja käyttö**

Komissio kuuli jatkuvasti jäsenvaltioiden asiantuntijoita ja tukeutui niihin, kun tuomioita koskevasta yleissopimuksesta neuvoteltiin. Lisäksi jäsenvaltioiden asiantuntijoita kuultiin tämän ehdotuksen valmistelun yhteydessä.

Komissiolla oli vaikutustenarvioinnin tukena myös ulkopuolisen toimeksisaajan tekemä selvitys. Selvitys[15] sisältää laajan taloudellisen ja oikeudellisen analyysin käytettävissä olevista eri toimintavaihtoehdoista. Siinä on käytetty erilaisia analyysivälineitä eri tavoin kerätyistä (verkkokysely, kyselylomake ja haastattelut) empiirisistä tiedoista tilastoihin ja asiakirja-analyysiin. Jos määrällisiä tietoja ei ollut saatavilla, käytettiin laadullisia arvioita. Ulkopuoliset asiantuntijat vahvistivat nämä arviot sekä käytetyt oletukset työpajakokouksessa.

Selvityksessä todettiin, että sopivin tapa saavuttaa toimintapoliittiset tavoitteet on liittyä yleissopimukseen ilman selityksiä. Tämä päätelmä on otettu huomioon tässä ehdotuksessa, jonka mukaan tuomioita koskevaan yleissopimukseen liityttäessä annettaisiin vain rajattu ja kohdennettu selitys, jota pidetään välttämättömänä yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi voimassa olevan EU:n säännöstön kanssa. Tällainen rajattu selitys ei kuitenkaan haittaa tämän ehdotuksen muiden tavoitteiden saavuttamista eikä sen tehokkuutta EU:n yrityksille ja kansalaisille odotettavissa olevien suorien hyötyjen kannalta.

Komissio on lisäksi tukeutunut laajaan asiantuntemukseen, jota on kertynyt tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta EU:n tasolla sovellettaessa Bryssel I a -asetusta ja sitä edeltänyttä asetusta (EY) N:o 44/2001[16], joka puolestaan seurasi samasta aiheesta vuonna 1968 tehtyä Brysselin yleissopimusta[17]. Euroopan unionin tuomioistuin on antanut runsaasti ohjeita näiden välineiden tulkinnasta ja soveltamisesta EU:n tasolla.

- **Vaikutustenarviointi**

Vaikutustenarviointiraportissa tarkasteltiin, miten suotavaa EU:n olisi liittyä yleissopimukseen. Siinä tapauksessa, että EU liittyy yleissopimukseen, otettiin huomioon useita vaihtoehtoisia toimintamalleja. Vaihtoehtoja olivat liittyminen joko ilman minkäänlaista selitystä tai antamalla tiettyjä selityksiä – joko yleissopimuksen 18 artiklan mukainen selitys tiettyjen asioiden (kuluttaja-, työ- tai vakuutusasiat ja/tai kiinteän omaisuuden kaupalliset vuokrasopimukset) sulkemisesta soveltamisalan ulkopuolelle tai yleissopimuksen 19 artiklan mukainen selitys, jossa suljetaan pois valtioita tai valtion laitoksia koskevat siviili- ja kauppaoikeuden alan tuomiot.

Parhaaksi arvioitu vaihtoehto on se, että EU liittyy yleissopimukseen ja antaa rajatun ja kohdennetun selityksen, jolla suljetaan pois sellaisten tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano, jotka koskevat EU:ssa sijaitsevan kiinteän omaisuuden kaupallisia vuokrasopimuksia.

Jotta voitiin arvioida määrällisesti tuomioita koskevan yleissopimuksen vaikutusta tuomioiden liikkumiseen EU:n ja EU:n ulkopuolisten maiden välillä, käytettiin lähtöoletusta, että kahdeksan valittua EU:n ulkopuolista maata liittyisi yleissopimukseen. Valitut EU:n

[15] Julkaistaan, kun tämä ehdotus on hyväksytty.

[16] Ks. neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001, annettu 22 päivänä joulukuuta 2000, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla, EYVL L 12, 16.1.2001, s. 1.

[17] Ks. vuoden 1968 yleissopimus tuomioistuinten toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla, EYVL L 299, 31.12.1972, s. 32.

ulkopuoliset maat olivat Australia, Argentiina, Brasilia, Etelä-Korea, Japani, Kanada, Kiina ja Yhdysvallat. Kaikki vaikutukset arvioitiin viiteajanjaksolta 2022–2026.

Parhaaksi arvioitu vaihtoehto parantaa oikeussuojan saatavuutta ja lisää oikeusvarmuutta ja kansainvälisten oikeudenkäyntien ennakoitavuutta. EU:n kansalaisille ja yrityksille koituisi vuoteen 2026 mennessä arviolta 1,1–2,6 miljoonan euron välitön hyöty niiden yrittäessä saada EU:ssa annettu tuomio tunnustetuksi ja täytäntöönpannuksi olettamaan valituissa EU:n ulkopuolisissa maissa. Tämä johtuu siitä, että EU:n tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta EU:n ulkopuolisissa maissa aiheutuvien kustannusten arvioidaan alenevan 10–20 prosenttia. Lisäksi oikeudenkäyntien keskimääräisen keston odotetaan lyhenevän keskimäärin 3–6 kuukaudella.

Lisäksi yksinkertaisempi ja ennakoitavampi järjestelmä ulkomaisten tuomioiden tunnustamiseksi ja täytäntöönpanemiseksi siviili- ja kauppaoikeuden alalla edistäisi kansainvälistä kauppaa ja investoimista. Koska kansainvälinen kauppa ja investoinnit todennäköisesti kasvavat, myönteisiä vaikutuksia saattaa syntyä sekä mikro- että makrotasolla. Myös vaikutus työllistymismahdollisuuksiin voi olla positiivinen. Erityisesti pk-yritykset hyötyvät tuomioita koskevan yleissopimuksen myötä paranevasta oikeussuojan saatavuudesta ja oikeusvarmuudesta kansainvälisissä toimissa.

On syytä huomata, että parhaaksi arvioitu toimintavaihtoehto on täysin asiaa koskevan EU:n lainsäädännön eli Bryssel I a -asetuksen mukainen. Parhaaksi arvioidun vaihtoehdon mukaan kaupalliset vuokrasopimukset jätetään yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle, koska Bryssel I a -asetuksessa annetaan EU:n tuomioistuimille yksinomainen toimivalta käsitellä EU:ssa sijaitsevan kiinteän omaisuuden kaupallisia vuokrasopimuksia koskevia riita-asioita.

Toisaalta selitystä muiden tarkasteltujen seikkojen[18] sulkemiseksi soveltamisalan ulkopuolelle ei pidetty tarpeellisena. Yleissopimuksessa määrätään heikommassa asemassa olevien osapuolten (kuluttajien, työntekijöiden tai vakuutuksenottajan, vakuutetun tai vakuutuksen edunsaajan) riittävästä suojasta, vaikkakin eri tavalla kuin EU:n säännöstössä. Toisin kuin EU:ssa sijaitsevan kiinteän omaisuuden kaupallisia vuokrasopimuksia koskeva selitys, muut tätä laajemmat selitykset voisivat estää saavuttamasta tämän aloitteen tavoitteita kaikilta osin.

Sääntelyntarkastelulautakunta antoi vaikutusten arvioinnista myönteisen lausunnon 23. huhtikuuta 2021.

- **Sääntelyn toimivuus ja yksinkertaistaminen**

Ehdotuksella ei ole kustannusvaikutuksia pk-yrityksiin. Lisäksi koska pk-yritykset suosivat yleensä tuomioistuinkäsittelyä välimiesmenettelyyn verrattuna, oikeusvarmuuden lisääntymisen sekä kansainvälisten oikeudenkäyntien kustannusten alenemisen ja keston lyhenemisen odotetaan vaikuttavan myönteisesti niiden halukkuuteen osallistua kansainvälisiin toimiin tai lisätä niitä. Liittyminen yleissopimukseen saattaa myös parantaa pk-yritysten kilpailukykyä. Tämä johtuu siitä, että kansainvälisten oikeudenkäyntien ja siten välillisesti kansainvälisen liiketoiminnan kustannukset pienenevät, jolloin pk-yritykset, joiden kotipaikka on EU:ssa, saavat suhteellista etua verrattuna sellaisiin maihin sijoittautuneisiin yrityksiin, jotka eivät ole ratifioineet yleissopimusta. Ehdotuksella odotetaan olevan myönteinen vaikutus myös kansainväliseen kauppaan ja investointitoimintaan.

[18] Näitä olivat kuluttaja-, työ- ja vakuutusasiat.

- **Perusoikeudet**

Ehdotuksella pyritään parantamaan EU:n yritysten ja kansalaisten oikeussuojan saatavuutta, koska tuomioiden rajatylittävä tunnustaminen ja täytäntöönpano, joka on erottamaton osa oikeutta oikeussuojan saatavuuteen, yleisesti paranee ja muuttuu ennakoitavammaksi. Yleissopimus vastaa pitkälti EU:ssa sovellettavia tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevia sääntöjä (Bryssel I a -asetus). Näin ollen yleissopimus ei lähtökohtaisesti poikkea EU:n perusoikeuksista ja oikeudenmukaisen menettelyn periaatteista. Yleissopimuksessa määrätään erityisesti perusteesta kieltäytyä tunnustamasta ja panemasta täytäntöön tuomioita, jotka ovat ristiriidassa sen valtion oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin perusperiaatteiden tai oikeusjärjestyksen perusteiden kanssa, jossa tunnustamista ja täytäntöönpanoa haetaan. Tämä auttaa varmistamaan testatun lähestymistavan[19] mukaisesti, että perusoikeuksia, kuten oikeutta puolustukseen tai oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, on noudatettu EU:n ulkopuolisessa maassa asianmukaisesti. Lisäksi parantamalla EU:n tuomioistuinten antamien tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa kolmansissa maissa yleissopimus edistää elinkeinovapautta ja parantaa omistusoikeuden kunnioittamista EU:ssa.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Ehdotuksella ei ole vaikutuksia unionin talousarvioon. Yleissopimuksen täytäntöönpanosta voi aiheutua jäsenvaltioille kertaluonteisia kustannuksia, ja jäsenvaltioiden oikeuslaitoksille saattaa aiheutua hieman lisäkustannuksia, koska tapausten määrän odotetaan kasvavan hieman. Näiden kustannusten odotetaan kuitenkin keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä tasoittuvan sillä, että oikeudenkäyntien keston odotetaan lyhenevän.

5. LISÄTIEDOT

- **Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt**

Koska ehdotus koskee EU:n liittymistä kansainväliseen yleissopimukseen, joka sisältää selkeät säännöt ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta, toteuttamissuunnitelmaa ei laadita.

Yleissopimuksen käytännön toimivuuden seurannan ja arvioinnin osalta EU osallistuu säännöllisiin Haagin konferenssin valiokunnan kokouksiin, joissa arvioidaan yleissopimuksen käytännön soveltamista.

EU:n sisäinen arviointi- ja seurantamekanismi vastaa mahdollisimman pitkälti Haagin konferenssin arviointimekanismia. Arviointi tehdään säännöllisin väliajoin, ja siihen sisältyy arvio vaikutuksista, joita EU:n liittymisestä tuomioita koskevaan yleissopimukseen aiheutuu, sekä arvio siitä, onko liittymisen tärkeimmät tavoitteet saavutettu. Arvioinnissa analysoidaan myös selitysten aiheellisuutta, jotta voidaan arvioida, säilytetäänkö jo tehty yksi tai useampi selitys vai kumotaanko se/ne vai annetaanko yksi tai useampi uusi selitys.

[19] Bryssel I a -asetuksen lisäksi tätä lähestymistapaa on sovellettu myös Luganon yleissopimukseen ja oikeuspaikkasopimuksista vuonna 2005 tehtyyn yleissopimukseen.

- **Selittävät asiakirjat (direktiivien osalta)**

Ei sovelleta

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

Kun otetaan huomioon Euroopan unionin yksinomainen ulkoinen toimivalta ja se, että tuomioita koskevan yleissopimuksen 26 artiklan mukaan alueellinen taloudellisen yhdentymisen järjestö voi liittyä siihen, EU:sta olisi tultava neuvoston myönteisen päätöksen perusteella yleissopimuksen osapuoli ilman jäsenvaltioita.

Liittyessään Euroopan unionin olisi sen vuoksi annettava yleissopimuksen 27 artiklan mukaisesti selitys siitä, että EU käyttää toimivaltaa kaikissa yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa ja että sen jäsenvaltiot eivät ole yleissopimuksen osapuolia, vaan yleissopimus sitoo niitä EU:n sopimukseen liittymisen johdosta. Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyn, Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan N:o 22 mukaisesti Tanska ei osallistu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 81 artiklan 2 kohdan nojalla toteutettaviin toimenpiteisiin, joten EU:n liittyminen tuomioita koskevaan yleissopimukseen ei koske Tanskaa.

Yleissopimukseen liittyessään EU:n olisi myös annettava yleissopimuksen 18 artiklan mukainen selitys yleissopimuksen aineellisesta soveltamisalasta sulkien yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle tuomiot, jotka koskevat Euroopan unionissa sijaitsevan kiinteän omaisuuden kaupallisia vuokrasopimuksia.

2021/0208 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Euroopan unionin liittymisestä yleissopimukseen ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 81 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja 218 artiklan 6 kohdan a alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin hyväksynnän[1],

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin puitteissa neuvoteltu yleissopimus ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa, jäljempänä ’yleissopimus’, hyväksyttiin 2 päivänä heinäkuuta 2019.

(2) Yleissopimuksella pyritään edistämään oikeussuojan maailmanlaajuista saatavuutta tehostetun kansainvälisen oikeudellisen yhteistyön avulla. Yleissopimuksella pyritään erityisesti vähentämään rajatylittäviin riita-asioihin ja niiden ratkaisuun liittyviä riskejä ja kustannuksia ja siten helpottamaan kansainvälistä kauppaa, investointeja ja liikkuvuutta.

(3) Unioni osallistui aktiivisesti neuvotteluihin, jotka johtivat yleissopimuksen hyväksymiseen, ja jakaa sen tavoitteet.

(4) Tällä hetkellä unionin kansalaisilla ja yrityksillä, jotka hakevat unionissa annetun tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa unionin ulkopuolisessa maassa, on vastassaan hajanainen oikeudellinen toimintaympäristö, koska kattava kansainvälinen kehys ulkomaisten tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa varten siviili- ja kauppaoikeuden alalla puuttuu. Kansainvälisten kauppa- ja investointivirtojen kasvu lisää näitä unionin yritysten ja kansalaisten oikeudellisia riskejä, ja tilanne olisi korjattava ennakoitavalla järjestelmällä siviili- tai kauppaoikeudellisten tuomioiden rajaylittävää tunnustamista ja täytäntöönpanoa varten.

(5) Nämä tavoitteet voidaan saavuttaa vain osallistumalla valtioiden välistä tuomioiden vastavuoroista tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaan järjestelmään, kuten yleissopimuksessa käyttöön otettuun järjestelmään. Yleissopimuksella olisi sallittava kolmansissa maissa annettujen tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano unionissa kuitenkin ainoastaan sillä edellytyksellä, että unionin lainsäädännön perusperiaatteita noudatetaan eikä se vaikuta sisäiseen säännöstöön.

(6) Yleissopimuksen 26 artiklan mukaan alueelliset taloudellisen yhdentymisen järjestöt, joilla on toimivalta joillakin tai kaikilla yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla

[1] EUVL C , , s. .

oikeudenaloilla, kuten unioni, voivat allekirjoittaa tai hyväksyä yleissopimuksen tai liittyä siihen.

(7) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 3 artiklan 2 kohdan mukaan unionilla on yksinomainen toimivalta tehdä kansainvälinen sopimus siltä osin kuin se voi vaikuttaa unionin yhteisiin sääntöihin tai muuttaa niiden ulottuvuutta. Yleissopimus vaikuttaa tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaan unionin johdettuun oikeuteen, erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 1215/2012[2]. Tämän vuoksi unionilla on yksinomainen toimivalta kaikissa yleissopimuksen alaan kuuluvissa asioissa.

(8) Yleissopimuksen 24 artiklan 3 kohdan ja 28 artiklan mukaan liittyminen yleissopimukseen voi tapahtua ennen sen voimaantuloa.

(9) Unionin olisi tehtävä yleissopimus liittymällä siihen.

(10) Unionin olisi yleissopimukseen liittyessään annettava sen 27 artiklan mukainen selitys, jonka mukaan sillä on toimivalta kaikilla yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla oikeudenaloilla. Tämän seurauksena yleissopimuksen pitäisi sitoa jäsenvaltioita sillä perusteella, että unioni on tehnyt sen.

(11) Kaupallisia vuokrasopimuksia koskevissa asioissa asetuksessa (EU) N:o 1215/2012 annetaan yksinomainen toimivalta sen jäsenvaltion tuomioistuimille, jossa kiinteä omaisuus sijaitsee. Yleissopimukseen ei sisälly tällaisia sääntöjä kaupallisia vuokrasopimuksia koskevasta yksinomaisesta toimivallasta. Sen vuoksi unionin olisi yleissopimukseen liittyessään annettava yleissopimuksen 18 artiklan mukainen selitys, jolla suljetaan yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle tuomiot, jotka koskevat unionissa sijaitsevan kiinteän omaisuuden kaupallisia vuokrasopimuksia.

(12) Asetus (EU) N:o 1215/2012 sitoo Irlantia, minkä vuoksi se osallistuu tämän päätöksen hyväksymiseen.

(13) Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyssä, Tanskan asemasta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 22 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän päätöksen hyväksymiseen, päätös ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Unioni tekee 2 päivänä heinäkuuta 2019 hyväksytyn Haagin yleissopimuksen ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa, jäljempänä ’yleissopimus’.

Yleissopimuksen teksti on liitetty tähän päätökseen.

2 artikla

Komissio nimeää henkilön, jolla on valtuudet tallettaa unionin puolesta yleissopimuksen 24 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu liittymiskirja.

[2] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1215/2012, annettu 12 päivänä joulukuuta 2012, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla (EUVL L 351, 20.12.2012, s. 1).

3 artikla

Unioni antaa yleissopimuksen 24 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun asiakirjan tallettamisen yhteydessä seuraavan, yleissopimuksen 27 artiklan 1 kohdan mukaisen selityksen:

”Euroopan unioni antaa yleissopimuksen 27 artiklan 1 kohdan mukaisesti selityksen, jonka mukaan sillä on toimivalta kaikilla tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla oikeudenaloilla. Sen jäsenvaltiot eivät allekirjoita, ratifioi eivätkä hyväksy yleissopimusta, mutta yleissopimus sitoo niitä sen perusteella, että Euroopan unioni tekee yleissopimuksen.

Tässä selityksessä käsite ’Euroopan unioni’ ei sisällä Tanskan kuningaskuntaa Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyn, Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan (N:o 22) 1 ja 2 artiklan nojalla.”

4 artikla

Unioni antaa yleissopimuksen 24 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun asiakirjan tallettamisen yhteydessä seuraavan, yleissopimuksen 18 artiklan mukaisen selityksen kiinteän omaisuuden kaupallisista vuokrasopimuksista:

”Euroopan unioni antaa yleissopimuksen 18 artiklan mukaisen selityksen, jonka mukaan se ei sovella yleissopimusta Euroopan unionissa sijaitsevan kiinteän omaisuuden kaupallisiin vuokrasopimuksiin.”

5 artikla

Tämä päätös tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.[3]

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

[3] Neuvoston pääsihteeristö julkaisee sopimuksen voimaantulopäivän *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.